

15.09.2015

PROGRAM PROFILAKTYKI LOGOPEDYCZNEJ
PRZEDSZKOLA NR 3 W WOLSZTYNIE

Opracowanie:

Ewa Sokołowska

Anna Ukrainka

Klaudia Patalas

Wstęp

Wyniki badań logopedycznych, a także indywidualna obserwacja podopiecznych przez nauczycielki Przedszkola Nr 3 w Wolsztynie dowodzą, że rozwój mowy wielu dzieci odbiega od normy rozwojowej. U dużej ilości dzieci występują wady wymowy, zaburzenia słuchu fonematycznego, analizy i syntezy słuchowej, a także opóźniony rozwój wymowy lub niechęć do mówienia. Wymienione powyżej zaburzenia mają istotny wpływ na przebieg procesu nauczania w okresie przedszkolnym, za słuszne więc uznano wprowadzenie dodatkowych zabaw, mających na celu rozbudzanie aktywności słownej dzieci, stymulujących prawidłowy rozwój mowy dziecka.

Cele programu:

- profilaktyka logopedyczna dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie dostępu do wczesnej diagnozy i terapii logopedycznej,
- wspomaganie prawidłowego rozwoju mowy dziecka i trwałe jej usprawnianie,
- zaangażowanie rodziców do świadomej współpracy nad rozwojem dzieci i kształtowaniem ich prawidłowej wymowy.

Założeniem programu jest realizacja zadań w trzech obszarach:

1. Profilaktyka logopedyczna dzieci w wieku przedszkolnym w zakresie dostępu do wczesnej diagnozy i terapii logopedycznej,
2. Zaangażowanie rodziców do świadomej współpracy nad rozwojem dzieci i kształtowaniem ich prawidłowej wymowy.
3. Wspomaganie prawidłowego rozwoju mowy dziecka i trwałe jej usprawnianie przez nauczycielki przedszkola

Zadania realizowane przez logopedę:

-wczesna diagnoza logopedyczna, określenie zaburzeń mowy,
-wczesne podjęcie działań korygujących wobec dzieci przejawiających określone dysfunkcje w obrębie narządów żucia i aparatu oddechowego,
-objęcie systematyczną terapią logopedyczną dzieci wymagających pomocy w zakresie stwierdzonych zaburzeń i wad wymowy,
-usprawnianie procesu komunikacji językowej,
-wyrównywanie szans edukacyjnych dziecka,
-wzmacnianie wiary we własne możliwości, rozwijanie samoakceptacji i kształtowanie pozytywnej samooceny;

Zadania realizowane przez rodziców:

-wyposażenie dziecka w zeszyt do zajęć logopedycznych, w którym logopeda będzie zamieszczał propozycje ćwiczeń,
-systematyczne utrwalanie z dzieckiem w domu zawartego w zeszycie materiału logopedycznego,
-motywowanie do systematycznych zabaw i ćwiczeń z dzieckiem w domu,

- wzmacnianie pozytywnych relacji rodzic-dziecko,
- podejmowanie działań profilaktyczno-stymulujących rozwój mowy ich dziecka,
- konsultacje specjalistyczne: foniatra, laryngolog, ortodonta.

Zadania realizowane przez nauczyciela:

- systematycznie stwarzać dzieciom okazję do wspólnych zabaw:
 - oddechowych, artykulacyjnych, dźwiękonaśladowczych,
- wykorzystywać każdą okazję do powtarzania sylab lub głosek;
- zwracać dzieciom uwagę na zamykanie ust. Jest to najlepsze ćwiczenie artykulacyjne, powodujące pionizowanie się języka;
- wyrabianie właściwego sposobu oddychania podczas zabaw, zajęć, spacerów i ćwiczeń gimnastycznych;
- wyrabianie właściwego sposobu gryzienia, żucia i połykania pokarmów;
- zwracać rodzicom uwagę na problemy dzieci i w razie wątpliwości kierować do specjalistów;
- zaangażowanie w utrwalenie postępów dziecka.

Program indywidualnej terapii logopedycznej składa się z następujących etapów:

1. Ćwiczenia przygotowujące artykulatory do wywołania zaburzonych głosek.
 - ćwiczenia oddechowe,
 - ćwiczenia narządów artykulacyjnych: języka, warg, podniebienia miękkiego, żuchwy,
 - ćwiczenia emisyjno-głosowe;
2. Ćwiczenia właściwe z zakresu korekcji wad wymowy:
 - wywołanie głoski w izolacji,
 - utrwalenie głoski korygowanej na materiale językowym w logotomach, wyrazach (nagłos, śródgłos, wygłos),
 - ćwiczenia utrwalające wywołaną głoskę w wierszykach, piosenkach, wyliczankach, powiedzeniach,
 - automatyzacja poprawnej wymowy w mowie spontanicznej, opowiadanie ilustracji, historyjek obrazkowych, rozmowy kierowane,
 - ćwiczenia utrwalające z wykorzystaniem komputera;
3. Ćwiczenia wspomagające terapię logopedyczną:
 - ćwiczenia ortofoniczne,
 - ćwiczenia stymulujące rozwój słuchu fonemowego,
 - ćwiczenia i zabawy z muzyką – logorytmika,
 - ćwiczenia stymulujące ogólny rozwój dziecka (rozwijanie słownictwa czynnego i biernego, koordynacji wzrokowo-słuchowo-ruchowej, pamięci, myślenia, orientacji przestrzennej).

Propozycje zabaw i ćwiczeń logopedycznych:

Ćwiczenia oddechowe

Celem ćwiczeń oddechowych jest kształcenie oddychania brzuszno- przeponowego , wydłużanie fazy wydechowej i kształcenie nawyku rozpoczynania mowy od wdechu. Ćwiczenia oddechowe prowadzimy w naturalny sposób podczas śpiewu dzieci, recytacji wierszy, w czasie zajęć ruchowych i ćwiczeń gimnastycznych .

Przykłady ćwiczeń oddechowych :

- „Wąchanie kwiatków”
- zdmuchiwanie kawałka papieru z gładkiej powierzchni
- wesołe wiatraczki
- dmuchanie na piórko
- mecz piłki ping-pongowej”
- ilustrowanie ulubionej zabawki
- dmuchanie na świecę
- gra na trąbkach i gwizdkach
- naśladowanie śmiechu dużego i małego misia
- nadmuchiwanie balonika
- puszczenie baniek mydlanych
- przenoszenie za pomocą słomki papierowych elementów

Ćwiczenia artykulacyjne

Celem tych ćwiczeń jest usprawnianie mięśni narządów mowy warg, zuchwy , języka, tylnego podniebienia, jamy gardłowej i krtani , a także zdobycie umiejętności układania narządów mowy w sposób charakterystyczny dla danej głoski . Ważne jest również wyćwiczenie umiejętności wykonywania celowych ruchów przez narządy artykulacyjne .

Przykłady ćwiczeń artykulacyjnych :

Ćwiczenia motoryczne warg :

- wykonywanie smutnej i wesołej miny
- pokazywanie ustami świnki, królika , kotka
- kilkakrotne nadmuchiwanie policzków przy zwartych wargach
- przesuwanie powietrza z jednej strony jamy ustnej do drugiej
- naprzemienne zwięzanie i rozciąganie warg
- cmokanie
- gwizdanie
- zaokrąglanie warg w kształt „ryjka”
- ruch kolisty wysuniętych , zaokrąglonych i zwartych warg , zakładanie wargi dolnej na górną i odwrotnie
- utrzymanie przy pomocy warg patyczka lub ołówka
- półuśmiech

Ćwiczenia motoryczne języka :

- podnoszenie języka do nosa, opuszczanie go do brody
- wysuwanie języka do przodu i cofanie go w głąb jamy ustnej
- dotykanie językiem do kątów ust
- podnoszenie języka do podniebienia
- kląskanie, mlaskanie

Ćwiczenia podniebienia miękkiego :

- chrapanie na wdechu i wydechu
- chrumkanie
- kaszel z językiem wysuniętym na zewnątrz buzi

- ziewanie

- gęganie

Ćwiczenia żuchwy :

- wysuwanie żuchwy do przodu i cofanie

- żucie

- opuszczanie i unoszenie szczęki dolnej (mięśnie powinny być napięte , ruchy rytmiczne i płynne)

- poruszanie żuchwą w linii pionowej i poziomej przy zamkniętych, a następnie otwartych ustach

- ruchy szczęki dolnej w prawo i lewo, z zaznaczeniem pozycji środkowej, najpierw przy rozchylonych, potem przy zamkniętych wargach.

Ćwiczenia fonacyjne (głosowe)

Ćwiczenia fonacyjne (głosowe) mają na celu wykształcenie u dzieci ustawienia głosu, czyli odpowiedniej wysokości i umiejętności właściwego stosowania jego natężenia w mowie.

- Przeciąganie samogłosek ustnych: zawody, kto dłużej będzie mógł wymawiać aaaa, ooo, uuu, iii, yyy,
- Ćwiczenia modulacji: wymawianie samogłosek z przerwami (głoska o spada po schodach o o o o o), wymawianie głosek jak najciszej (usypiamy misia śśśśśśśś) i jak najgłośniej (ryczy niedźwiedź uuuuuuuu, wwwwww),
- Mruczenie przez noc mmmmmmmm,
- Wszelkie zabawy dźwiękonaśladowcze: naśladujemy odgłosy zwierząt, maszyn, narzędzi, naśladowanie stanów emocjonalnych, naśladowanie odgłosów przyrody.

Ćwiczenia słuchowe

Celem ćwiczeń słuchowych w przedszkolu jest rozwijanie wrażliwości dziecka na rodzaj dźwięku , rytm, tempo, ton i melodię mowy .

Ćwiczenia słuchowe prowadzimy podczas zajęć i zabaw umuzykalniających oraz recytując dzieciom wiersze, opowiadając lub czytając utwory literackie . Duży wpływ na rozwój wrażliwości słuchowej dziecka jest mowa dorosłych . Mowa ta powinna być dobrym przykładem do naśladowania.

Przykłady ćwiczeń słuchowych :

- rozpoznawanie odgłosów : darcia papieru, stukania wysypywanych klocków , szumu wody, brzęku tłuczonego szkła, tykanie zegara itp.

- wskazywanie źródeł dźwięku

- chodzenie za głosem

- rozpoznawanie kolegów po głosie

- rozpoznawanie barwy dźwięków różnych instrumentów muzycznych

Ćwiczenia gramatyczne

Ucząc się mówić poprawnie pod względem gramatycznym dziecko jednocześnie uczy się poprawnie myśleć, nie tylko właściwie nazywać pewne przedmioty, osoby, zjawiska, czynności, lecz wyrażać przy pomocy form gramatycznych stosunki zachodzące między tymi treściami.

Nauczycielka powinna kształtować nawyk prawidłowego mówienia świadomie, nie tylko przez własną prawidłową mowę, ale także przez stwarzanie specjalnych okazji do prawidłowego wypowiedziania się dziecka.

Przykłady ćwiczeń gramatycznych:

- zabawa dokończ zdanie : W przedszkolu lubięi
- opowiadanie dzieci o własnej działalności i przeżyciach
- opisywanie obrazków
- powtarzanie krótkich opowiadań usłyszanych od nauczycielki
- rozwinięcie opowiadania na podstawie jego początku
- dokończenie opowiadania rozpoczętego przez nauczycielkę

EWALUACJA

1. W ewaluacji uwzględnia się opinię wychowanków, rodziców, nauczycieli,
2. Sposoby ewaluacji:
 - a) analiza dokumentów:
 - Program profilaktyczny,
 - Księga protokołów rady pedagogicznej,
 - projekty miesięczne poszczególnych grup,
 - arkusze obserwacji, dzienniki,
 - b) ankiety,
 - c) karty pracy.

Kryteria ewaluacji programu wychowawczego

Kryterium	Pytania kluczowe
1. Celowość	Czy cele programu zostały dobrane trafnie z uwzględnieniem potrzeb rozwojowych dzieci?
2. Komunikatywność	Czy w sposób zrozumiały formułuje cele, zadania i formy profilaktyki?
3. Realność	Czy spełnia oczekiwania rodziców?
4. Aktywizacja	W jakim stopniu umożliwia rodzicom (opiekunom) włączanie się w jego realizację?
5. Jawność	Czy rodzice znają zawarte w programie cele i świadomie uczestniczą w ich realizacji?
6 Efektywność	Czy da się zaobserwować pozytywne efekty oddziaływań programu?
7 Spójność	Czy plany pracy wychowawczej są skorelowane z programem profilaktycznym?

Narzędzia ewaluacji:

- ankiety dla nauczycieli, rodziców,
- obserwacja dzieci,
- arkusze analizy dokumentacji przedszkolnej,
- sprawozdania nauczycieli z realizacji programu,
- kwestionariusze wywiadu z rodzicami.

ANKIETA DLA RODZICÓW DOTYCZĄCA SYSTEMU KAR I NAGRÓD

Niniejsza ankieta pomoże nam wspólnie wypracować zadania, metody i formy pracy z dzieckiem, które zostaną ujęte w programie wychowawczo-profilaktycznym przedszkola.

1. Czy zdaniem Pana/Pani dziecko powinno zawsze ponieść konsekwencję za nieprawidłowe zachowanie ?

- tak
- nie
- nie wiem

2. Za co najczęściej karze Pan/i swoje dziecko?

- nigdy nie karze
- przemoc, agresja wobec najbliższych
- nieposłuszeństwo
- kłamstwo
- inne.....

3. W jaki sposób karze Pan/i swoje dziecko za złe zachowanie?

- zakaz oglądania ulubionych bajek
- odosobnienie – izolacja dziecka
- ustne upomnienie – rozmowa, wyrażenie swojego niezadowolenia
- tłumaczenie, wyjaśnianie
- inne.....

4. Za co najczęściej nagradza Pan/i swoje dziecko?

- pomoc w pracach domowych
- posprzątanie swoich zabawek, pokoju
- poprawę w zachowaniu
- pomoc innym
- inne.....

5. W jaki sposób nagradza Pan/i swoje dziecko?

- pochwała słowna, uznanie
- wspólne , atrakcyjne spędzenie wolnego czasu
- nagroda rzeczowa
- inne.....

6. Co Pani/Pana zdaniem odnosi większy skutek wychowawczy?

- nagroda
- kara

7. Czy uważa Pan/i, że system kar i nagród ma wpływ na pozytywny rozwój dziecka ?

- tak
- nie
- nie mam zdania

8. Czy Pana/Pani zdaniem dzieciom w wieku przedszkolnym potrzebna jest wczesna profilaktyka logopedyczna?

- tak
- nie

9. Jakim zdaniem Pana/Pani formy wspierania rozwoju mowy dziecka są najskuteczniejsze:

- indywidualna terapia logopedyczna
- zabawy i ćwiczenia logopedyczne prowadzone przez nauczycielki w przedszkolu
- praca z dzieckiem w domu
- wszystkie wyżej wymienione

Dziękujemy za wypełnienie i współpracę

Wolsztyn 29.09.2015r

**Wyniki badań przeprowadzonych w dniu 10.09.2015 r. z Rodzicami
/ ankiety/ dotyczące zadań, metod i form pracy z dzieckiem, które zostaną ujęte w
Programie Wychowawczym Przedszkola nr 3.**

W badaniach wzięło udział Rodziców. Ważnych ankiet wróciło 127.
Na ich podstawie dokonano zestawienia wyników.

Na pytanie :

8. Czy Pana/Pani zdaniem dzieciom w wieku przedszkolnym potrzebna jest wczesna profilaktyka logopedyczna?

Tak	- 122 osoby - 96 %
Nie	- 5 osób - 3 %

Na pytanie :

9. Jakim zdaniem Pana/Pani formy wspierania rozwoju mowy dziecka są najskuteczniejsze:

indywidualna terapia logopedyczna	- 31 osób - 24 %
zabawy i ćwiczenia logopedyczne prowadzone przez nauczycielki w przedszkolu	
- 51 osób - 40 %	
praca z dzieckiem w domu	- 23 osoby - 18 %
wszystkie wyżej wymienione	- 67 osób - 52 %